

Regeringens proposition 2013/14:134

Lättare att läsa

Detta handlar propositionen om

I det här förslaget (propositionen) föreslår regeringen att Centrum för lättläst ska stänga.

Men regeringen vill att staten ska fortsätta att stödja företag och organisationer som gör lättlästa böcker och lättlästa nyheter.

Myndigheten för tillgängliga medier ska ansvara för lättläst

Regeringen föreslår därför att Myndigheten för tillgängliga medier:

- ansvarar för lättläst i Sverige
- blir Sveriges kunskapscenter för lättläst information och andra medier som ger stöd till människor med nedsatt läsförmåga
- stödjer den lättlästa nyhetstidningen
8 SIDOR

Myndigheten för tillgängliga medier ska börja arbeta med lättläst den 1 januari 2015.

Stöd till skolor

Myndigheten för tillgängliga medier
bör även ge skolorna stöd
att hjälpa elever med nedsatt läsförmåga.

Det är viktigt att veta**vem som behöver lättläst**

För att Myndigheten för tillgängliga medier
ska kunna ge ett bra stöd
ska myndigheten undersöka
vem som behöver lättläst.

Målet bör vara

att alla människor
ska kunna läsa böcker och nyheter
oavsett vilken läsförmåga de har.

Innehåll

Detta handlar propositionen om	1
1. Förslag till riksdagsbeslut.....	5
2. Så har propositionen jobbat fram	6
3. Lättläst-verksamheten förändras.....	7
Staten bildar en stiftelse för att göra lättlästa böcker.....	10
Centrum för lättläst i dag.....	11
Centrum för lättläst behöver förändras	12
4. Så här vill staten jobba med lättläst	14
Myndigheter och organisationer som har skrivit ett svar om vad de tycker om utredningen (remiss-instanserna)	14
Därför föreslår regeringen detta	16
5. Myndigheten för tillgängliga medier	20
5.1 Kunskapscenter för tillgängliga medier	20
5.2 Sveriges kunskapscenter.....	23
5.3 Verksamhet riktad till skolor.....	33
5.4 Vem behöver lättläst?.....	36
5.5 Myndigheten bör ansvara för att ge ut och sprida lättlästa böcker	39
6. Myndigheten för tillgängliga medier bör stödja en lättläst nyhetstidning	49
Myndigheter och organisationer som har skrivit ett svar om vad de tycker om utredningen (remiss-instanserna)	49
Därför föreslår regeringen detta	51
Rapport och utvärdering.....	54
7. Hur blir det nu?	56
7.1 Hur blir det för staten och myndigheter.....	56
7.2 Hur blir det för människor och företag i Sverige	57
7.3 Hur blir det för andra politiska områden	58
7.4 Annat som kan påverkas.....	59
Bilaga 1.....	61
Sammanfattning av betänkandet Lättläst.....	61
Utredningens uppdrag.....	61

Lättläst finns inom flera politiska områden	61
Forskning om lättläst	63
Vad är en lättläst text.....	63
Stiftelsen startar	64
Målgrupper för lättläst	64
Vilka jobbar med lättläst.....	65
Behov av offentligt stöd för lättläst	67
Utredningens förslag.....	69
Staten ger stöd för lättläst genom Myndigheten för tillgängliga medier	70
Nationellt kunskapscentrum.....	70
Lättläst-tjänsten försvinner	74
Inte lättläst i skolan.....	74
Lättläst samhällsinformation	74
Tidplan och plan för att genomföra förslagen.....	75
Vad kommer förslaget att kosta? Hur påverkar förslaget andra i samhället?.....	76
Bilaga 2.....	78
Lista över alla myndigheter och organisationer som har skrivit svar på propositionen.....	78

1. Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår
att riksdagen godkänner
regeringens 2 förslag:

1. Regeringen vill stänga Centrum för lättläst.
2. Riksdagens förra beslut
om Centrum för lättläst
ska inte längre gälla.

Läs mer
om vad det innebär
i avsnitt 4
i den här propositionen.

2. Så har propositionen jobbats fram

För 2 år sedan
(år 2012)
startade regeringen
en utredning som heter
Lättläst-utredningen.

Regeringen ville undersöka mer
om Centrum för lättläst
och om hur staten stödjer
de som gör lättlästa böcker och lättlästa nyheter.

Utredningen var klar i augusti 2013.

Du kan läsa en sammanfattning
av utredningen i bilaga 1.

Regeringen frågade andra
Regeringen frågade sedan andra
myndigheter och organisationer
om vad de tyckte om utredningen.
Det kallas remiss-behandling.

Du kan läsa vilka som har svarat
på remissen i bilaga 2.

Hos Kulturdepartementet
kan du också läsa mer om
vad de som svarade på remissen tyckte.
(dnr Ku2014/1755/KO).

**Regeringen kan bestämma
om en del förslag själva**
Regeringen kan bestämma
vissa av förslagen i utredningen
utan att fråga riksdagen.

Dessa förslag står ändå med i den här propositionen.

3. Lättläst-verksamheten förändras

Så här är det just nu

När det finns lättlästa böcker och lättlästa nyheter kan fler människor i Sverige vara med i samhället på lika villkor och utvecklas på lika villkor.

Inom politiken är lättläst med som mål inom minst 3 områden:

- kultur-politiska mål
- läs-främjande mål
- funktions-hindermål

De här 3 målen visar tydligt att riksdagen och regeringen vill att personer med nedsatt läsförmåga ska få möjlighet att läsa på samma villkor som alla andra.

Lättlästa böcker gör att alla får möjlighet att vara med i kulturlivet.

Kultur-politisk proposition

Regeringen har skrivit en proposition som heter Tid för kultur (prop. 2009/10:3 s. 26).

Där står det att kulturen är viktig.

Målen för kulturen är:

- en politik som stödjer ny konst
- att det blir en mångfald i kulturen
- att vi bevarar kulturen på ett bra sätt
- att barn och unga ska kunna ta del av kulturen
- att alla människor ska kunna ta del av kulturen oavsett förmåga.

(bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145).

Litteratur-politisk proposition

Regeringen har skrivit en proposition

som heter Läs för livet

(prop. 2013/14:3).

Där står regeringens mål om läsning och böcker och vad de ska göra för att få fler att läsa.

Riksdagen har beslutat

att den propositionen ska gälla.

(bet. 2013/14:KrU4, rskr. 2013/14:117).

Målet är att alla människor i Sverige ska ha möjlighet att lära sig att läsa och ha tillgång till bra böcker.

För att nå målet ska staten jobba för:

- Att öka läsförmågan.
- Att fler människor ska läsa böcker.
- Att fler människor ska veta hur viktigt det är att kunna läsa

för att kunna utbilda sig
och delta i samhället på lika villkor.

Lättläst är ett sätt att nå målen

Lättläst är ett sätt att nå målen
för litteratur-politiken.

Med lättläst kan människor
läsa och utveckla sin läsförmåga
utifrån sina egna förutsättningar.

Böcker är viktiga

I propositionen Läsa för livet
står det att alla ska kunna läsa
på det språk de förstår.
Det handlar om demokrati.

Böcker är viktiga.

Böcker kan hjälpa oss:

- Att förstå det som händer i världen
- Att förstå oss själva
- Att uppleva känslor
- Att göra våra liv bättre.

Handikapp-politisk proposition

Regeringen har skrivit en proposition
som heter

Från patient till medborgare -
en nationell handlingsplan för
handikapp-politiken.

(prop. 1999/2000:79 s. 23)

Målen är:

- Att skapa ett samhälle
utan hinder för människor.
- Att skapa ett samhälle där alla människor
blir fullt delaktiga.

- Att samhället ska jobba för att ta bort diskriminering.
- att människor med funktionsnedsättning ska kunna vara med och bestämma.

Det är också viktigt för personer som nyligen har kommit till Sverige att det finns lättlästa böcker och lättlästa nyheter.

Lättläst böcker och lättlästa nyheter gör att det blir lättare för personer som nyss har kommit till Sverige att förstå hur allt fungerar i Sverige.

Allt människor ska ha samma rättigheter skyldigheter och möjligheter.

Staten bildar en stiftelse för att göra lättlästa böcker

Staten började stödja de som gör lättlästa böcker för mer än 45 år sedan.

Skol-överstyrelsen fick då pengar för att skriva lättlästa böcker.

För 30 år sedan gjorde staten en utredning som hette Kultur åt alla. Efter den utredningen startade Taltidnings-kommittén en lättläst tidning, 8 SIDOR.

8 SIDOR gjordes framför allt för personer med begåvnings-nedsättning och personer med lässvårigheter.

Stiftelsen för lättläst nyhets-information startade år 1987.

Regeringen ville att alla handikappade skulle kunna delta i samhället på samma villkor som andra.

8 SIDOR skulle därför också vara till för andra personer än bara personer med begåvnings-nedsättning.

År 1988 började även utgivningen av lättlästa böcker att tillhöra stiftelsen.

Stiftelsen följer stadgar (regler).
Det står i stadgarna att stiftelsen ska göra det här:

- Äga och ge ut en nyhetstidning för personer med begåvnings-nedsättning.
- Ge ut lättlästa böcker.
- Jobba för att nå fram till personer med lässvårigheter.

År 1987 bytte stiftelsen namn till Centrum för lättläst.

Centrum för lättläst i dag

Centrum för lättläst har 4 avdelningar:

1. nyhetstidningen 8 SIDOR
2. lättlästa böcker
3. marknadsföring
4. läsombud

Dessutom finns Lättläst-tjänsten.
Lättläst-tjänsten bearbetar texter så att de blir lättlästa.
De håller också kurser om att skriva lättläst.

Lättläst-tjänsten har jobbat mycket med skolor de senaste åren.

Centrum för lättläst är också ett kunskaps-centrum för lättläst. Centrum för lättläst har skapat en grupp med forskare.

Centrum för lättläst styrs av 3-åriga avtal från staten och av regler för hur Centrum för lättläst får använda pengarna de får.

Regeringen bestämmer vilka som ska vara med i styrelsen och vilka som ska vara revisorer.

Centrum för lättlästs styrelse bestämmer vem som ska vara direktör.

Centrum för lättläst behöver förändras

Centrum för lättläst
behöver förändras
av flera olika skäl:

- Tekniken förändras mycket i samhället. Personer som läser lättläst kan i dag få möjlighet till lättläst på helt andra sätt än tidigare.
- Det är i dag också ännu fler personer som behöver lättläst.
- Det är inte längre bara 8 SIDOR som gör lättlästa nyheter.
- Flera andra myndigheter jobbar med lättlästa böcker.

En av de myndigheterna
är Special-pedagogiska
skolmyndigheten.

- Det står i regeringens proposition Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt att det ska vara myndigheter som jobbar med statens pengar, inte stiftelser.
- Dessutom är det färre människor som köper böcker och prenumererar på tidningar numera.

4. Så här vill staten jobba med lättläst

Regeringen föreslår

att Centrum för lättläst ska stänga.

Riksdagens beslut
om Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation
och litteratur
ska inte längre gälla.

(Prop. 2013/14:134 8)

Regeringen förklarar

att staten bör fortsätta att stödja
lättlästa böcker och lättlästa nyheter
om inte någon annan gör det.

Myndigheten för tillgängliga medier
bör få ansvar
för statens stöd för lättläst.

Regeringen ska lämna ett förslag
där det står hur mycket pengar
Myndigheten för tillgängliga medier ska få.

Utredningens förslag

stämmer med regeringens förslag.

Myndigheter och organisationer

som har skrivit ett svar

om vad de tycker

om utredningen (remiss-instanserna)

De flesta som har svarat
tycker att förslaget är bra.

Myndigheten för tillgängliga medier
tycker också att förslaget är bra.
De tycker att det kommer att bli bättre
för personer som behöver lättläst.

Statskontoret tycker att det blir enklare
för staten
om det är en myndighet som har ansvar
för lättläst.

Kungliga biblioteket tycker
att det kan bli bättre med både
mer kunskap och bättre teknik
när Myndigheten för tillgängliga medier
jobbar med lättläst.

Centrum för lättläst
är däremot tveksamma till förslaget.
De vill att regeringen
ska fortsätta att utreda.

Centrum för lättläst
och Nationella skolbiblioteks-gruppen
tycker inte att utredningen har
undersökt ekonomin tillräckligt bra.

Flera som har svarat
på utredningen
vill inte säga vad de tycker
om att det ska vara en myndighet
som har ansvar för lättläst.

De säger att det viktigaste är
att det finns bra lättlästa böcker
och en nyhetstidning
som berättar nyheterna precis så som de är.
Så säger exempelvis
Hjälpmiddels-institutet
och Folkbildnings-rådet.

Flera av de som har svarat
tycker att det är dåligt
att staten ska äga en tidning.

Därför föreslår regeringen detta

En myndighet ska ansvara för statens stöd för lättläst

Regeringen har förslagit
att det ska vara myndigheter
som jobbar med statens pengar,
inte stiftelser.

Så står det i propositionen
som heter
Offentlig förvaltning för demokrati,
delaktighet och tillväxt.

Om lättläst skulle vara kvar som stiftelse
behöver stiftelsen vara
mycket bättre än en myndighet.

I lättläst-utredningen står det
att en stiftelse
har färre krav
och kan var mer självständiga
än en myndighet.

Men det är viktigt att de som ger ut
en nyhetstidning
är oberoende från regeringen
och riksdagen.

Trots det säger utredningen
att Myndigheten för tillgängliga medier
ska ansvara för lättläst.

De flesta av de som svarat på utredningen
tycker att det är bra
att Centrum för lättläst stängs
och att Myndigheten för tillgängliga medier
får både pengarna och ansvaret istället.

***En myndighet kan utveckla
lättläst bättre***

Regeringen håller med utredningen
om att lättläst kan utvecklas
och bli bättre
om en myndighet ansvarar.

Regeringen håller med
Kungliga biblioteket
om att både kunskapen och tekniken
kan utvecklas
om lättläst blir del av en större myndighet.

Regeringen håller också med Statskontoret
om att staten kan styra bättre
om lättläst tillhör en myndighet.

Bättre lättläst med en myndighet

Regeringen tror även
att det blir högre kvalitet på lättläst
om lättläst blir en del av en större myndighet.

Utredningen visar
att det egentligen kostar mer
att driva en liten verksamhet
än en stor verksamhet.

***Staten behöver fortsätta
att ge stöd för lättläst***

Utredningen visar att staten
även i fortsättningen
behöver ge stöd för lättlästa böcker
och lättlästa nyheter.

Regeringen håller med om det.

**Myndigheten för tillgängliga medier
bör ansvara
för statens stöd för lättläst**

Utredningen tycker
att Myndigheten för tillgängliga medier
är den myndighet som passar bäst
att ha ansvar för statens stöd för lättläst.

Myndigheten kan till exempel
mycket om teknik
och jobbar för att utveckla ny teknik
som kan ge personer med funktionsnedsättning
möjlighet att få läsa.

Myndighetens målgrupp
är nästan samma som
Centrum för lättlästs målgrupp.

Det verkar också både klokast och enklast
för personer med funktionsnedsättning
att samma myndighet som ansvarar
för andra tillgängliga medier
också ansvarar för lättläst.

***Myndigheten ska ansvara
för alla tillgängliga media***
Regeringen tycker därför
att det verkar bra
att staten ansvarar för alla tillgängliga medier
genom en enda myndighet.

Myndigheten för tillgängliga medier
samarbetar med biblioteken i Sverige
så att alla ska kunna läsa på det sätt
som passar dem bäst.

Myndigheten ska också
arbeta för att fler människor ska kunna läsa
dagstidningar.

Regeringen tycker att myndigheten
också kan ha ansvar för lättlästa böcker
och lättlästa nyheter.

Regeringen förslår därför
att Centrum för lättläst stänger.

De tidigare besluten ska inte
gälla längre.

Regeringen ska dock ge stöd
till lättlästa böcker och lättlästa nyheter
om ingen annan gör det.

Regeringen vill
att Myndigheten för tillgängliga medier
ska få statens stöd för lättläst.

Regeringen ska berätta senare
hur mycket pengar myndigheten ska få
som stöd.

***Myndigheten tar över
den 1 januari år 2015***

Om riksdagen godkänner
regeringens förslag
ska Centrum för lättläst stänga
den 31 december år 2014.

Myndigheten för tillgängliga medier
ska ta över ansvaret för lättläst
från den 1 januari år 2015.

5. Myndigheten för tillgängliga medier

5.1 Kunskapscenter för tillgängliga medier

Regeringen tycker

att Myndigheten för tillgängliga medier ska bli Sveriges kunskapscenter för tillgängliga medier.

Kunskapscentret ska utveckla verksamheten med stöd av forskning om tillgängliga medier.

Utredningens förslag

stämmer inte helt med regeringens.

Utredningen föreslår att kunskapscentret bara ska jobba med lättlästa nyheter och lättlästa böcker och bli en egen del av myndigheten.

Myndigheter och organisationer som har skrivit ett svar om vad de tycker om utredningen (remiss-instanserna)

De flesta tycker att det är bra med ett kunskapscenter.

Till exempel:

- Myndigheten för handikappolitisk samordning – HANDISAM
- Stiftelsen Svenska barnboks-institutet
- Institutet för språk och folkminnen.

Användarna är viktigast

Flera av de som svarat tycker dock att det viktigaste är

att centret jobbar med alla tillgängliga medier så att det blir så bra som möjligt för användarna.

Det tycker till exempel:

- Myndigheten för tillgängliga medier
- Sveriges Utbildningsradio AB

För mycket är planerat

Flera av de som svarat tycker att utredningen har planerat för mycket om på vilket sätt lättläst ska finnas i myndigheten.

Det tycker till exempel:

- Myndigheten för tillgängliga medier
- Västerbottens läns landsting

Bra att behålla kunskapen från Centrum för lättläst

Flera av de som har svarat tycker att det är bra att Centrum för lättlästs kunskap och erfarenhet kommer att finnas kvar.

Det tycker till exempel:

- Riksförbundet Attention
- Sveriges Författarförbund
- Svenska Förläggare-föreningen

Därför föreslår regeringen detta

Sverige behöver ett kunskapscenter för tillgängliga medier där lättläst är en viktig del.

Centret ska finnas till för:

- Brukare
- Förmedlare

- Förlag
- Kommuner och landsting
- Privata företag

Centret ska stödja både offentliga institutioner och privata företag.

De flesta av de som svarat tycker att det är bra med ett kunskapscenter för lättläst.

Det tycker till exempel:

- Myndigheten för handikappolitisk samordning – HANDISAM
- Specialpedagogiska skolmyndigheten

Regeringen tycker dock tvärtom mot utredningen.

Regeringen tror att ett kunskapscenter bara för lättlästa nyheter och lättlästa böcker kan göra det svårare att hjälpa personer med flera funktionsnedsättningar.

Regeringen tycker att det finns många fördelar med att ha all kunskap om tillgängliga medier i samma kunskapscenter.

Till exempel kan kunskapscentret göra talböcker eller punktskrifts-böcker av det lättlästa materialet.

Kunskapscentret

ska jobba med alla tillgängliga medier

Regeringen tycker precis som många av de som svarat att kunskapscentret ska arbeta med alla tillgängliga medier.

Regeringen tycker också likadant som många som har svarat om att det är bra att Centrum för lättlästs erfarenhet och kunskap finns kvar.

Det tycker till exempel:

- Sveriges Författarförbund
- Svenska Förläggare-föreningen

Regeringen tror också att kunskapscentret kommer att öka kvaliteten på lättläst.

Regeringen vill därför att Myndigheten för tillgängliga medier skapar ett kunskapscenter för alla tillgängliga medier.

5.2 Sveriges kunskapscenter

Regeringen tycker att kunskapscentret vid Myndigheten för tillgängliga medier bör arbeta med att ta reda på vilken forskning som finns om tillgängliga medier.

Kunskapscentret ska också informera om forskningen.

Vetenskapligt råd

Myndigheten bör skapa ett vetenskapligt råd som stöd.

Brukarråd

Myndigheten bör också skapa ett brukarråd.

Brukarrådet är viktigt
för att ha bra kontakt med

- Personer med funktionsnedsättning
- Handikapp-organisationer
- Förmedlare

Läsombud

Myndigheten ska också fortsätta
att arbeta med läsombud.

Följ den tekniska utvecklingen

Kunskapscentret bör även
följa med i teknik-utvecklingen
och informera om tillgängliga medier.

Utredningen och regeringen
tycker ungefär samma saker.

Ett kunskapscenter för bara lättläst

Men utredningen föreslår
att kunskapscentret
bara ska jobba med lättlästa böcker
och lättlästa nyheter.

Databas för lättläst

Utredningen föreslår också
att kunskapscentret
ska skapa en lista (en databas)
med lättlästa böcker.

Utredningen tycker också
att kunskapscentret
ska bestämma regler
både för lättlästa texter och bilder
och för lättläst talad kommunikation.

**Myndigheter och organisationer
som har skrivit ett svar
om vad de tycker
om utredningen (remiss-instanserna)**

De flesta tycker att det är bra
att kunskapscentret
ska ta reda på vilken forskning som finns
och informera om forskningen.

De flesta tycker också att det är bra
med ett vetenskapligt råd.

Det tycker till exempel:

- Göteborgs universitet
- Arvika kommun
- Skåne läns landsting
- FUB Klippan

FUB Klippan säger också
att det är viktigt med läsombud.

De flesta tycker också
att det ska finnas ett brukarråd.

Det tycker till exempel:

- Afasiförbundet
- Författarcentrum Riks
- Centrum för lättläst

Centrum för lättläst tycker
att det särskilt bra
att även förmedlare ska vara med.

Förmedlare är till exempel:

- Bibliotek
- läsombud
- studieförbund

Bokförlaget Hegas AB
tycker att det är bra med brukarråd
men att brukarrådet också måste
bjuda in privata företag.

Flera tycker att det är bra
eller i alla fall inte dåligt
att centret ska följa den tekniska utvecklingen.

Det tycker till exempel:

- Riksarkivet

Flera tycker att det är viktigt
att teknisk utveckling
inte betyder att centret
jobbar mindre med böcker och tidningar.

Det tycker till exempel:

- Riksförbundet för döva, hörsel-skadade och språkstörda barn

Många tycker också att det är bra
att kunskapscentret
ska göra en lista (en databas)
med alla lättlästa böcker.

Det tycker till exempel:

- Kungsbacka kommun

Men flera tycker också att det är fel
med en egen databas
med lättlästa böcker.

Det tycker till exempel:

- Kungliga biblioteket
- Universitets- och högskolerådet

Det tycker att de lättlästa medierna
ska finnas i katalogen Libris.

I Libris finns redan
Myndigheten för tillgängliga mediers
alla talböcker.

De flesta tycker att det är bra att kunskapscentret ska göra regler för lättlästa texter och bilder och för lättläst talad kommunikation.

Det tycker till exempel:

- Arbetsförmedlingen
- Hultsfreds kommun.

Därför föreslår regeringen detta

Regeringen tycker att kunskapscentret för tillgängliga medier även bör ansvara för lättläst.

Kunskapscenter för alla

Kunskapscentret bör stödja alla som jobbar med tillgänglig information, tillgängliga böcker och tillgängliga nyheter.

Kunskapscentret kan till exempel stödja bokförlag som vill ge ut lättlästa böcker.

Forskning och ett vetenskapligt råd

Utredningen tycker att myndigheten ska arbeta med att följa forskningen inom många områden.

Till exempel de här områdena:

- språk- och läsutveckling
- funktionsnedsättningar
- dyslexi
- kognitions-vetenskap
- hur människor använder datorer
- teknisk utveckling
- myndigheters arbete för personer som behöver tillgängliga medier

Utredningen föreslår därför att kunskapscentret skapar ett vetenskapligt råd.

Det är viktigt att centret informerar om forskning så att fler vet vad som sker inom området lättläst.

Centret ska även arbeta tillsammans med andra myndigheter.

Till exempel:

- Specialpedagogiska skolmyndigheten
- Institutet för språk och folkminnen

Regeringen tycker precis som utredningen att myndigheten ska skapa ett vetenskapligt råd.

Det gör också till exempel:

- Göteborgs universitet
- Arvika kommun
- Skåne läns landsting

Regeringen tycker också precis som utredningen att ett vetenskapligt råd är bra för Myndigheten för tillgängliga medier.

Ett brukarråd

Utredningen tycker också att Myndigheten för tillgängliga medier ska skapa ett brukarråd för att ha bra kontakt med

- förmedlare (till exempel bibliotek)
- personer som behöver tillgängliga medier
- handikapp-organisationer

De flesta av de som skrivit ett svar på propositionen tycker likadant.

Det tycker till exempel:

- Afasi-förbundet
- Författarcentrum Riks

Myndigheten ska tänka på vilket behov brukarna har när de ger stöd till tillgängliga medier och lättläst.

Regeringen tycker precis som utredningen att myndigheten ska skapa ett brukarråd.

Bokförlaget Hegas AB tycker att även privata företag ska vara med i brukarrådet.

Regeringen tycker att myndigheten får bestämma det.

Information om tillgängliga medier

Utredningen föreslår att kunskapscentret ska informera om lättläst till brukare och förmedlare.

Men regeringen tycker att centret ska informera om alla tillgängliga medier och inte bara om lättläst.

Folk-biblioteken i Sverige ska hjälpa människor att börja läsa och att läsa mer.

De ska också se till att människor har böcker som passar oavsett vilken läsförmåga de har.

Biblioteken ska också
ge särskilt stöd till barn och ungdomar
så att deras språk utvecklas
och att de tycker om att läsa.

Utredningen tycker
att det är viktigt att biblioteken
även jobbar med lättlästa böcker
och lättlästa nyheter.

I en ny biblioteks-lag
står det också
att biblioteken ska jobba ännu mer
för att stödja personer med funktionsnedsättning.

Regeringen tycker därför
att biblioteken redan har ett uppdrag
om att arbeta med tillgängliga medier
och med lättläst.

Läsombud

Men personer med stora läs-svårigheter
kan ändå behöva särskild hjälp
för att kunna läsa.

Därför finns det läsombud
som kan läsa högt
för personer med läs-svårigheter.

Läsombuden är viktiga.
Det är också viktigt att fortsätta
att arbeta så att det finns fler läsombud.

Talböcker

Myndigheten för tillgängliga medier
ser till så att personer med funktionsnedsättning
får böcker på det sätt som passar dem.
Till exempel som talböcker.

Både myndigheten
och biblioteken lånar ut talböcker.
Men det är myndigheten

som gör böckerna
och informerar om böckerna.

Databas med lättlästa böcker

Många av de som svarat på utredningen
tycker att det är bra
att kunskapscentret
ska göra en databas
för lättlästa böcker.

Det tycker till exempel:

- Kungsbacka kommun

Men flera tycker också att det är fel
med en egen databas
för lättlästa böcker.

De tycker att lättläst istället
ska finnas i databasen Libris.
Libris är en databas som redan finns
och som innehåller till exempel
talböcker.

Det tycker till exempel:

- Kungliga biblioteket
- Universitets- och högskolerådet

***Bättre med en enda databas
för alla tillgängliga medier***

Regeringen tycker precis likadant.
Nämligen att lättläst också ska finnas
i databasen Libris.

Regeringen tror att det blir lättare
för brukarna
om det bara finns en databas
för tillgängliga medier.

Myndigheten för tillgängliga medier
får bestämma det som blir bäst.

***Kunskapscentret bör följa med
i den tekniska utvecklingen***

Utredningen visar
att det kommer ny teknik hela tiden.

Den nya tekniken gör att det kan bli enklare
för personer med funktionsnedsättning
att läsa och kommunicera.

Därför föreslår utredningen
att kunskapscentret ska följa med
i den tekniska utvecklingen.

Regeringen tycker precis som utredningen
att Myndigheten för tillgängliga medier
ska följa med i den tekniska utvecklingen.

Vanliga böcker är också viktiga

Fler av de som svarat på utredningen
tycker att det är viktigt
att inte bara följa med i den tekniska utvecklingen
utan också jobba mer med vanliga böcker
och tidningar.

Det tycker till exempel:

- Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn

Därför tycker regeringen
att det ska vara människors behov
som ska bestämma
hur böcker och tidningar ska vara.

5.3 Verksamhet riktad till skolor

Regeringen tycker

att Myndigheten för tillgängliga medier ska ge stöd för lättläst även till skolor.

Utredningens förslag

stämmer inte med det som regeringen tycker.

Utredningen föreslår att staten inte ska ge stöd för lättläst till skolor.

Utredningen föreslår också att Lättläst-tjänsten ska finnas i privata företag fungera på samma villkor som andra språkkonsulter.

Myndigheter och organisationer som har skrivit ett svar om vad de tycker om utredningen (remiss-instanserna)

De flesta som har svarat på utredningen tycker att det är fel att skolor inte längre ska få stöd för att jobba med lättläst.

Det tycker till exempel:

- Myndigheten för handikappolitisk samordning – HANDISAM
- Statens skolverk
- Specialpedagogiska skolmyndigheten

Utredningen har också fått 6 brev från organisationer och privat-personer som tycker att förslaget är dåligt.

***Dåligt att lättläst-tjänsten
ska försvinna***

De allra flesta som svarat
tycker också att det är ett dåligt förslag
att Lättläst-tjänsten ska upphöra
och istället finnas i privata företag.

Det tycker till exempel:

- Lunds universitet
- Centrum för lättläst
- Sveriges läromedelsförfattares förbund

De skriver att det är mycket viktigt
att göra arbetet
med rådgivning, bearbetning och utbildning
utifrån den nyaste forskningen.

Myndigheten Ekonomi-styrningsverket
skriver
att eftersom det inte står hur mycket
Lättläst-tjänsterna kostar
kan de inte bestämma något om förslaget.

Därför föreslår regeringen detta

Utredningen föreslår
att det stöd som Centrum för lättläst
har gett skolorna
nu ska upphöra.

Utredningen tycker
att de myndigheter som redan jobbar med utbildning
som ska ansvara för lättläst i skolorna.
Till exempel Specialpedagogiska
skolmyndigheten.

Men utredningen säger också
att det är genom förmedlare (exempelvis skolan)
som Centrum för lättläst främst når
de personer som behöver lättläst.

De flesta säger nej

De flesta av de som skrivit ett svar har sagt nej till förslaget.

Special-pedagogiska skolmyndigheten skriver att det behövs flera som jobbar med att stödja lättläst i skolorna om statens stöd verkligen ska öka.

Alla ska kunna läsa böcker och samhällsinformation. Det är en demokratisk rätt.

Därför tycker regeringen också att skolan har en viktig roll för att ge stöd till personer som har läs-svårigheter.

Regeringen tycker att det är fel att ta bort ett bra sätt att nå fram till personer som behöver lättläst.

Myndigheten för tillgängliga medier får bestämma hur det ska bli med Lättläst-tjänsten.

5.4 Vem behöver lättläst?

Regeringen föreslår

att staten ska undersöka
både vem som behöver stöd med lättläst
och vilket stöd människor behöver.

Regeringen säger att alla människor
ska kunna läsa böcker
och samhällsinformation
oavsett vilken läsförmåga de har.

Utredningens förslag

stämmer inte
med det som regeringen tycker.

Utredningen föreslår
att kunskapscentret
fram för allt ska jobba för

- personer med utvecklingsstörning
- personer med andra funktionsnedsättningar
som påverkar läsförmågan
och läsförståelsen
- personer med demens

Utredningen föreslår också
att Myndigheten för tillgängliga medier
ska göra lättlästa böcker
och lättlästa nyheter just för dessa grupper.

**Myndigheter och organisationer
som har skrivit ett svar
om vad de tycker
om utredningen (remiss-instanserna)**

De flesta av de som har skrivit ett svar
tycker att det är fel

att kunskapscentret bara ska jobba för dessa grupper.

Det tycker till exempel:

- Nationellt centrum för svenska som andraspråk vid Stockholms Universitet
- Vilhelmina kommun
- Autism- och Aspergerförbundet

Därför föreslår regeringen detta

Utredningen säger att det framför allt är 3 grupper som behöver lättläst:

- personer med utvecklingsstörning
- personer med andra funktionsnedsättningar som påverkar läsförmågan och läsförståelsen
- personer med demens

Utredningen säger också att övriga personer med nedsatt läsförmåga klarar sig med de lättlästa böcker och lättlästa nyheter som privata företag ger ut.

Dåligt att dela in människor i grupper

Regeringen tycker dock precis likadant som många av de som skrivit svar på utredningen. Nämligen att det är dåligt att dela upp människor i olika grupper så att några får mer stöd än andra.

De som har skrivit ett svar förklarar att det är både dåligt och för svårt att dela in människor med läsnedsättning i olika grupper.

Regeringen tycker inte heller att det är möjligt att dela in människor i grupper eftersom grupperna kan ändras.

Utredningen beskriver att de grupper som använder lättlästa texter är

- personer med funktionsnedsättningar
- barn som håller på att lära sig läsa
- personer med motoriska eller perceptuella svårigheter
- invandrare som lär sig svenska

Utredningen säger också att personer som behöver lättläst inte själva letar upp lättlästa texter.

I stället får de tips och stöd om lättläst av personer som fungerar som förmedlare.

Förmedlare är exempelvis

- föräldrar
- lärare
- bibliotekarier
- läsombud
- personal inom vården
- handikapp-organisationer

Statens stöd för lättläst går i dag till personer med intellektuell funktionsnedsättning och vissa andra grupper med läs-svårigheter.

Regeringen tycker att staten ska undersöka både vem som behöver stöd med lättläst och vilket stöd människor behöver.

Regeringen vill att alla människor ska kunna läsa böcker och samhällsinformation oavsett vilken läsförmåga de har.

Sverige ska därför fortsätta att följa de mål som redan finns:

- De kultur-politiska målen
- målen för politiken för litteratur- och läsfrämjande
- de funktions-hinders-politiska målen

5.5 Myndigheten bör ansvara för att ge ut och sprida lättlästa böcker

Regeringen föreslår

att Myndigheten för tillgängliga medier bör ansvara för att ge ut lättlästa böcker om inte privata företag och affärer kan ge ut lättlästa böcker så att alla människor får de böcker de behöver.

Utredningens förslag

stämmer delvis med det som regeringen tycker.

Det som inte stämmer är att utredningen föreslår att de lättlästa böckerna fram för allt ska vara till för en grupp människor med särskilt behov av lättläst och främst till vuxna.

Myndigheter och organisationer som har skrivit ett svar om vad de tycker om utredningen (remiss-instanserna)

De flesta av de som har skrivit ett svar tycker att det är bra

att Myndigheten för tillgängliga medier ska ge ut lättlästa böcker om inte privata företag och affärer kan ge ut lättlästa böcker så att alla människor får de böcker de behöver.

Men de tycker att det är fel att bara ge ut lättlästa böcker till den grupp människor som utredningen föreslår.

Det tycker till exempel:

- Statens kulturråd
- Centrum för lättläst
- Botkyrka kommun
- Folkbildnings-rådet

Men de flesta säger att det viktigaste ändå är att myndigheten kommer att fortsätta att ge ut lika många bra och nya lättlästa böcker.

Det tycker till exempel:

- Svensk Biblioteksförening

Några tror att det kommer att ges ut färre böcker i Sverige.

Det skriver till exempel:

- Sveriges Läromedelsförfattares Förbund
- Tidningsutgivarna

Staten ska stödja alla

Flera skriver att staten ska stödja alla som jobbar med lättläst så att det istället blir fler böcker och tjänster på lättläst svenska.

Det tycker till exempel:

- Förbundet funktionshindrade med läs- och skrivsvårigheter
- Dyslexiförbundet FMLS

Flera av de som skrivit ett svar tror inte att det är bra att en myndighet ger ut tidningar.

Det tycker till exempel:

- Sveriges Television AB
- Tidningsutgivarna

Nordiska oberoende förlags förening säger helt nej till förslaget.

De tycker inte alls att staten ska jobba med att stödja lättläst.

Svenska Förläggare-föreningen och Föreningen Svenska läromedel tycker att regeringen ska kontrollera att Myndigheten för tillgängliga medier kan följa lagen om upphovs-rätt.

Fler undersökningar behövs

Många som tidigare har jobbat på Centrum för lättläst har också skrivit ett svar.

De som har skrivit är:

- författare
- illustratörer
- formgivare
- fotografer

De tycker att det är viktigt
att den nya verksamheten för lättläst
är oberoende av vad någon annan tycker.

Det tycker också
att regeringen behöver undersöka mer
om hur den nya organisationen
som ska jobba med lättläst
ska fungera.

De vill vara säkra på 2 saker:

- Att den nya organisationen
kommer att ge ut många olika slags böcker.
- Att det är läsarnas behov
som avgör hur arbetet ska vara.

Därför föreslår regeringen detta

Det behövs lättlästa böcker

Utredningen visar att det finns ett fortsatt behov av att staten stödjer lättlästa böcker.

Utredningen visar också att det finns människor som behöver lättlästa böcker.

I propositionen Läs för livet står det att böcker och läsning är viktigt eftersom böcker skapar känslor och ger människor upplevelser.

Böcker kan hjälpa människor att förstå världen.
Böcker kan också hjälpa människor att lära känna sig själva bättre.

Eftersom alla ska kunna läsa böcker oavsett vilken läsförmåga de har är det viktigt att det finns lättlästa böcker.

Lättläst ska ge alla människor möjlighet att läsa samma böcker och nyheter.

Det handlar också om att alla människor ska kunna delta i samhället.

Undersökning om läs-kunskap

I december var en ny undersökning om ungdomars kunskap klar.

Undersökningen mäter 15-åringars kunskaper i

- Matematik
- Läsförståelse
- Naturvetenskap

Undersökningen kallas PISA-2012. Undersökningen visar att svenska elever har sämre kunskap i att läsa än tidigare.

Undersökningen visar att vi i Sverige behöver jobba mer med att ge ungdomarna stöd att läsa.

Och då är det viktigt att det finns lättläst.

Det är förstås också viktigt att det finns många olika sorters lättlästa böcker.

Den här utredningen visar att de som ger ut lättlästa böcker utan stöd från staten inte kan ge ut tillräckligt med böcker.

Men utredningen vill att kunskapscentret och Myndigheten för tillgängliga medier ska jobba speciellt för en målgrupp, en grupp människor.

Regeringen tycker dock inte att det är ett bra förslag.

Lättläst är inte bara för vuxna

Utredningen föreslår dessutom att myndigheten främst ska ge ut lättlästa böcker för vuxna.

Utredningen tycker det redan finns böcker för barn och unga eftersom privata affärer gör sådana böcker.

Utredningen tycker också
att det redan finns lättlästa skolböcker
eftersom Special-pedagogiska skol-myndigheten
gör sådana böcker.

Regeringen håller dock inte med utredningen.
Regeringen tycker precis som de som skrivit svar
att kunskapscentret ska ge ut lättlästa böcker
till alla som behöver lättlästa böcker
oavsett hur gamla människor är.

Roligt att läsa

I propositionen Läsa för livet
visar regeringen hur viktigt det är
att barn och unga
tycker att det är roligt att läsa
och att samhället ger dem stöd
att lära sig att läsa.

Barn och unga som läser böcker
blir mer kreativa och lär sig mer.

Böcker behövs för att människor
ska fortsätta att utvecklas
även som vuxna.

Regeringen tycker därför
att lättläst ska vara till för alla.

Kunskapscentret ska istället arbeta
med att ge stöd till dem som behöver.

En myndighet ger ut böcker

Flera av de författare
som har arbetat för Centrum för lättläst
har skrivit ett svar på utredningen.

De tycker att det kan vara dåligt
att en statlig myndighet ger ut böcker.

Tanken är att det först och främst
är vanliga affärer
som ska ge ut lättlästa böcker
som passar alla som behöver lättlästa böcker.

Men både regeringen
och utredningen
och de flesta av de som svarat på utredningen
tycker att staten ska fortsätta
att ge stöd till lättläst.

Fördelarna som den här utredningen beskriver
är tillräckligt bra
även om det kanske
också finns några nackdelar.

Lättläst på rätt sätt

Flera brukar-organisationer
har skrivit svar och sagt
att många människor med funktionsnedsättning
inte kan använda digitala böcker
lika bra som vanliga böcker.

Det har till exempel Demens-förbundet skrivit.

Flera av de som har skrivit
är också oroliga för
att Myndigheten för tillgängliga medier
mest jobbar med teknik.

Men regeringen tycker
att det är de som behöver lättläst
som ska bestämma
på vilket sätt de ska läsa.

Myndigheten ska alltså
göra vanliga lättlästa böcker
om det behövs.

Annars får myndigheten
bestämma i vilket format
lättlästa böcker ska finnas.

***Statens stöd
kan göra det svårare för andra
att ge ut böcker***

Några har också skrivit svar
om att det kan bli svårare för andra
att ge ut böcker på lättläst
om staten stödjer lättläst.

Det tycker till exempel:

- Nordiska oberoende förlags förening

Men regeringen tycker precis som utredningen
och de flesta av de som har skrivit svar
att staten ska fortsätta
att ge stöd för lättläst.

Regeringen tycker också som utredningen
att det är viktigt
att alla ska få ge ut böcker
på samma villkor.

Myndigheten ska kunna jobba
på ett sätt som är bra för alla
eftersom myndigheten har hjälp av

- ett brukarråd
- ett vetenskapligt råd
- kontakter med andra som jobbar med lättläst

Om kunskapscentret gör bra analyser
ska de kunna ge ut lättlästa böcker
som inte någon annan ger ut.

***Myndigheten för tillgängliga medier
följer upphovsätts-lagen***

Om myndigheten inte kan följa lagen
ska myndigheten
förstå få godkänt

av den som äger upphovsrätten.
Det kan till exempel vara så att myndigheten
ska göra lättläst
för en särskild målgrupp.

Slutsats

Regeringen tycker alltså
att Myndigheten för tillgängliga medier
bör ansvara för att ge ut lättlästa böcker
om inte de privata företagen kan göra det.

Myndigheten för tillgängliga medier
ska skriva en rapport
till Kultur-departementet
varje år
och berätta hur arbetet går.

Regeringen tycker också
att det är viktigt att undersöka
om myndigheten arbetar på rätt sätt
med lättläst.

6. Myndigheten för tillgängliga medier bör stödja en lättläst nyhetstidning

Regeringen föreslår

att Myndigheten för tillgängliga medier
bör stödja
att nyhets-tidningen 8 SIDOR
ges ut och sprids till dem som vill ha tidningen.

Utredningens förslag

stämmer delvis med regeringens förslag.

Utredningen föreslår dock
att den lättlästa nyhetstidningen
ska rikta sig till en särskild målgrupp.

Utredningen föreslår också
att tidningen ska ges ut
av Myndigheten för tillgängliga medier
och att generaldirektören
ska välja vem som ska vara chefredaktör.

Myndigheter och organisationer som har skrivit ett svar om vad de tycker om utredningen (remiss-instanserna)

Flera av de som svarat
tycker att det är bra
att tidningen 8 SIDOR
fortsätter att ges ut.

Det tycker till exempel:
Autism- och Aspergerförbundet

De allra flesta tycker däremot
att förslaget är dåligt

eftersom en nyhetstidning
inte ska ges ut av staten.

Det tycker till exempel:

- Myndigheten för handikappolitisk samordning
– HANDISAM
- Administration av litterära rättigheter i Sverige
(ALIS)
- Demens-förbundet

Detta tycker Sveriges Författarförbund
är särskilt viktigt
eftersom de som läser 8 SIDOR
sällan har möjlighet att läsa
några andra tidningar.

Flera andra företag
och privata personer
har också skrivit
att de håller med om
att förslaget är dåligt.

Statskontoret skriver
att Myndigheten för tillgängliga medier
bör fundera på
om det finns någon annan lösning
så att 8 SIDOR kan fortsätta
att vara oberoende av staten.

Myndigheten bör sedan välja
det förslag som kostar minst.

Upphandling

Myndigheten för tillgängliga medier
föreslår i sitt eget svar
att de ska göra en upphandling
och fråga vem som passar bäst
för att arbeta med tidningen.

Svenska journalistförbundet
skriver att det är ett dåligt förslag
att Myndigheten för tillgängliga medier

ska välja vem som ska vara chefredaktör för 8 SIDOR.

8 SIDOR har inte bara en målgrupp

Många som har svarat säger nej till förslaget att 8 SIDOR bara ska rikta sig till en enda målgrupp.

Det tycker exempelvis:

- Nationellt centrum för svenska som andraspråk vid Stockholms universitet
- Centrum för lättläst
- Kungsbacka kommun
- Studieförbundet Vuxenskolan
- Sveriges Länsbibliotekarier

Därför föreslår regeringen detta

Det behövs en lättläst nyhetstidning

Utredningen tycker att det behövs en nyhetstidning för personer med lässvårigheter.

Utredningen tycker också att tidningen 8 SIDOR ska fortsätta att ges ut.

Regeringen tycker likadant.

Regeringen tycker att en lättläst nyhetstidning är viktig för många människor och för att Sverige ska kunna vara ett land där alla kan delta på så lika villkor som möjligt.

Det har varit viktigt i trettio år ända sedan Taltidnings-kommittén började göra taltidningar.

**Två privata nyhetstidningar
på lättläst svenska**

Utredningen beskriver
att det finns två privata nyhetstidningar
som skrivs på lättare svenska:

- Nyhetstidningen
- Sesam

Utredningen förklarar dock
att båda dessa tidningar
har en annan målgrupp än 8 SIDOR.

Därför behöver staten
även i fortsättningen
stödja lättlästa nyheter.

Utredningen föreslår
Myndigheten för tillgängliga medier
ska ge ut den lättlästa nyhetstidningen.

Utredningen föreslår också
att myndighetens generaldirektör
ska utse en chefredaktör.

De allra flesta av de som svarat på utredningen
tycker dock att det är ett problem
att en statlig myndighet
ger ut en nyhetstidning.

Det tycker till exempel:

- Myndigheten för handikappolitisk samordning
– HANDISAM
- Sveriges Författarförbund

Regeringen tycker därför
att Myndigheten för tillgängliga medier
ska upphandla
vem som ska göra tidningen.

En upphandling betyder
att myndigheten frågar
vem som vill göra tidningen

och undersöker sedan
vem som passar bäst.

Så har exempelvis myndigheten SIDA gjort.
SIDA har en tidning som heter OmVärlden.

**Tidningen 8 SIDOR
är kanske bäst i världen**

Regeringen tycker
att tidningen 8 SIDOR
är en bra tidning.

Regeringen tycker till och med
att 8 SIDOR är bland de bästa
nyhetstidningarna i hela världen.

Centrum för lättläst
ger ut 8 SIDOR just nu.

Regeringen vill
att kunskapen och kvaliteten
ska vara kvar
även när någon annan ger ut 8 SIDOR.

När myndigheten ska upphandla 8 SIDOR
måste tidningen kunna fortsätta
att vara lika bra.

Regeringen tycker också
att det är viktigt
att de som läser tidningen
kan känna igen sig
även om någon annan ger ut tidningen.

Tidningen ska därför
fortsätta att heta 8 SIDOR.

Regeringen tycker alltså
att Myndigheten för tillgängliga medier
ska fortsätta att ge ut tidningen 8 SIDOR

och att det är viktigt att behålla kunskapen som Centrum för lättläst har.

8 SIDOR som e-tidning och taltidning

Myndigheten för tillgängliga medier föreslår i sitt svar att 8 SIDOR ska ges ut som gratis e-tidning och taltidning.

Men myndigheten ska också ge ut 8 SIDOR som papperstidning i 3 år.

Regeringen vet ännu inte om de som läser 8 SIDOR nu även kommer att kunna läsa 8 SIDOR om tidningen bara går att läsa i en dator eller på en läsplatta.

Regeringen tycker därför att myndigheten först ska utreda vem som behöver en lättläst nyhetstidning.

Regeringen tycker att 8 SIDOR ska fortsätta att vara en papperstidning om läsarna behöver en papperstidning.

Myndigheten för tillgängliga medier får annars bestämma i vilka format 8 SIDOR ska finnas.

Rapport och utvärdering

Myndigheten för tillgängliga medier ska skriva en rapport till Kultur-departementet varje år

och berätta hur arbetet går
med att se till att de som behöver lättlästa nyheter
får tidningen 8 SIDOR.

Regeringen tycker också
att det är viktigt att undersöka
om myndigheten arbetar på rätt sätt
med 8 SIDOR.

7. Hur blir det nu?

7.1 Hur blir det för staten och myndigheter

Förslagen om att en myndighet
ska ansvara för statens stöd
till lättläst
bör betyda att det blir lättare för staten
att styra.

I propositionen Offentlig förvaltning för demokrati,
delaktighet och tillväxt
står det att det är myndigheter
som ska arbeta
med det som staten ansvarar för.

Hos en myndighet är det tydligt
vem som ansvarar för vad
och vem som ansvarar för vem.

Myndigheter är också flexibla
så att de kan
ändra sig och forma sig
så att arbetet blir så bra som möjligt.

Myndigheter har också tydliga krav
om att vara offentliga
och det blir lättare att bestämma
hur mycket pengar
och andra resurser som behövs.

Den här propositionen föreslår
att Centrum för lättläst ska stänga
och att Myndigheten för tillgängliga medier
ska ansvara för lättläst istället.

Det betyder att myndigheten kommer att få högre kostnader under en period.

Hos Centrum för lättläst arbetar cirka 31 personer. Deras arbeten kommer att förändras eller försvinna.

När Myndigheten för tillgängliga medier tar över efter Centrum för lättläst ska de följa lagen om anställnings-skydd.

7.2 Hur blir det för människor och företag i Sverige

Förslagen i den här propositionen borde vara bra för människor i Sverige.

Den största förändringen är att det nu blir en myndighet som ansvarar för lättlästa böcker och lättlästa nyheter.

En annan förändring är också att staten kan bestämma hur det blir i framtiden för lättlästa böcker och lättlästa nyheter.

Det är också bra för alla människor att Sverige får ett kunskapscenter som arbetar med tillgängliga medier och lättläst.

Statens stöd för lättläst borde kunna bygga mer på riktiga uppgifter tack vare det vetenskapliga rådet.

Tack vare brukarrådet borde det också bli enklare

att ge rätt stöd
till personer som behöver lättläst.

Bättre för företagen

Propositionen borde också vara bra
för företagen som ger ut lättlästa böcker
eftersom den betyder
att de böcker staten ger ut
är böcker som människor behöver
och vill ha.

Myndigheten för tillgängliga medier
ska följa hur privata företag
jobbar med lättläst
och det borde inte bli någon
konkurrens om att sälja lättlästa böcker.

7.3 Hur blir det för andra politiska områden

I propositionen Läsa för livet
står det att det är särskilt viktigt
att stödja pojkars läsning
eftersom pojkarna har blivit sämre på att läsa.

Förslagen i den här propositionen
om lättlästa nyheter
bör kunna hjälpa till med att ge pojkar stöd
med läsningen.

Men staten behöver förstås
göra ännu mer för att hjälpa till
att öka barn och ungas läskunskap.

Jämställdhet

Annars verkar inte förslagen
ändra någonting
om jämställdheten mellan kvinnor och män.

Integration

Alla människor i Sverige ska få hjälp att utveckla sig så att de får en bra läsförmåga.

Då först kan vi nå målen som handlar om integrations-politik.

Integrations-politik handlar om att alla människor som invandrar till Sverige från andra länder ska kunna delta i samhället på lika villkor. När en person är ny i Sverige är det särskilt viktigt att det finns lättlästa böcker och lättlästa nyheter.

Med stöd av lättläst kan nyanlända enklare lära sig om Sverige så att de kan vara med i diskussioner och i kulturen.

Det borde dock inte innebära någon skillnad för integrations-politiken när Myndigheten för tillgängliga medier tar över ansvaret för lättläst.

7.4 Annat som kan påverkas

Regeringen tror inte att den här propositionen kommer att ändra någonting inom de här områdena:

- kommuner
- miljö
- brottslighet
- brotts-förebyggande arbete

- sysselsättning
- offentlig service

Bilaga 1.

Sammanfattning av betänkandet Lättläst (SOU 2013:58)

Utredningens uppdrag

Den 25 oktober år 2012
bestämde regeringen
att en utredare
skulle utreda hur staten stödjer lättläst.
(dir. 2012:109)

Regeringen ville ha
ett underlag
för att veta om något behövde ändras
med stödet för lättläst
och vad som i så fall behövde ändras.

Utredarens viktigaste uppdrag
var att föreslå
vem som skulle ansvara för lättläst.

Lättläst finns inom flera politiska områden

4 områden inom politiken
handlar på något sätt
om området lättläst.

1. Kultur-politiken
2. Funktionshinders-politiken
3. Demokrati-politiken
4. Utbildnings-politiken

Kultur-politiken

Alla ska kunna delta i kulturen.

Personer med funktionsnedsättning
är därför viktiga
när regeringen ska bestämma något inom kulturen.

Funktionshinder-politiken

Målen för funktions-hinderspolitiken
är att alla människor ska kunna delta i samhället
på lika villkor.

För att nå målen ska arbetet:

- Ta bort det som hindrar full delaktighet.
- Förebygga och ta bort diskriminering.
- Ge alla med funktionsnedsättning möjlighet att vara självständiga och kunna bestämma om sitt eget liv.

Demokrati-politiken

Demokrati-politiken handlar om

- politiska val och att delta i valen
- att delta i politiken
- ha möjligheter att påverka och vara med och tycka under de 4 åren mellan valen.

Demokratin blir starkare
när människor har makt över sitt eget liv
och när de kan påverka i politiken.

Utbildnings-politiken

Utbildnings-politiken handlar om
att alla ska ha samma möjlighet
att utbilda sig.

Barn och elever ska få stöd
och inspiration
så att de utvecklas så långt som möjligt.

Det ska heller inte finnas någon skillnad
mellan hur barn och elever

för möjlighet att lära sig.

Forskning om lättläst

Den här utredningen beskriver några forskare som har undersökt läsförmåga och hur människor förstår vad de läser.

Läs- och skrivförmåga är mer än bara läs- och skrivkunnighet. Ju mer en person läser desto mer utvecklas läsförmågan.

Lättlästa texter behövs. Men det är viktigt att förklara vad en lättläst text är.

Flera olika grupper människor behöver få stöd att få texter som passar just för dem.

Men även inom en grupp är ju människor olika.

Läs-svårigheterna är olika om någon har

- dyslexi
- en hjärnskada
- eller om någon är ovan att läsa

Därför behöver lättlästa texter skrivas på olika sätt.

Vad är en lättläst text

I utredningen visar vi olika beskrivningar av vad lättläst kan vara.

Centrum för lättläst (CFLL) beskriver en lättläst text så här:

- en text som anpassar sig till vad läsaren kan och redan vet om ämnet

- en text som har en logisk tanke och tidsföljd
- en text där språket har konkreta och vardagliga ord
- en text som har en enklare struktur så att läsaren lättare kan läsa innehållet

Utredningen beskriver också hur lättläst har utvecklats i Sverige.

Stiftelsen startar

Stiftelsen för lättlästa nyheter startade år 1987.

Deras uppgift var att äga och ge ut en nyhetstidning för personer med begåvnings-nedsättning.

Ganska snart efter att stiftelsen bildats tyckte regeringen att det passade bra att stiftelsen också gav ut böcker.

Målgrupper för lättläst

Målgrupperna har varit olika under åren.

Och egentligen finns det inte några särskilda målgrupper för lättlästa texter.

I Kultur-departementets riktlinjer för Centrum för lättläst står det att lättläst är till för personer med utvecklings-störning och för vissa andra grupper som har lässvårigheter.

De här målgrupperna använder oftast lättläst:

- personer med funktions-nedsättningar
- barn som håller på att lära sig läsa
- personer med nedsatt rörelseförmåga eller hjärnskada
- invandrare som lär sig svenska

Personer som behöver lättläst frågar oftast inte själva efter lättlästa texter.

I stället hjälper någon annan dem att få lättlästa texter.

Det är oftast personer som är så kallade förmedlare.

Förmedlare är till exempel:

- föräldrar
- lärare
- bibliotekarier
- läsombud
- personal inom vården
- handikapp-organisationer

Vilka jobbar med lättläst

Utredningen har beskrivit alla som jobbar med lättläst på något sätt.

De som jobbar med lättläst är

- statliga myndigheter
- samhället
- privata företag

Utredningen har även undersökt hur det fungerar med lättläst i andra länder.

Det är dock bara Centrum för lättläst som har ett statligt uppdrag att göra lättlästa böcker och lättlästa nyheter.

Men flera myndigheter jobbar med lättläst eftersom lättläst finns inom olika områden i politiken.

Till exempel

- funktionshinders-politiken
- kultur-politiken
- språk-politiken

Deras mål är att det ska finnas tillgänglig information så att alla kan utvecklas och lära sig det svenska språket.

Utbildnings-politiken har som mål att alla elever ska utveckla sin läsförmåga och sitt intresse för att läsa och skriva.

Utredningen beskriver hur både staten och kommuner arbetar med lättläst.

Till exempel:

- Centrum för lättläst
- Myndigheten för tillgängliga medier
- Statens kultur-råd
- Språkrådet
- Sveriges Radio
- Statens skolverk
- Specialpedagogiska skolmyndigheten

Utredningen beskriver också hur samhället arbetar med lättläst.

Till exempel:

- Handikapp-organisationer
- Folkhögskolor
- Studieförbund
- Kampanjen Digidel

Utredningen beskriver förstås också de privata företagen som arbetar med lättläst.

Det är till exempel:

- Nyhetstidningar
- Bokförlag
- Språk- och webbrådgivare
- De som gör digitala skolböcker

**Centrum för lättläst
bäst i världen**

Centrum för lättläst har jobbat mest och bäst med lättlästa texter även jämfört med andra länder.

Men utredningen beskriver ändå hur de arbetar med lättläst i några andra länder.

Till exempel Finland och Norge.

Behov av offentligt stöd för lättläst

Staten har ett ansvar för att alla människor som har stora svårigheter att läsa får texter som passar dem.

Staten har även ett ansvar
för att alla människor ska ha
möjlighet att vara med och påverka i samhället.
Därför behövs det lättlästa nyheter
och lättläst samhälls-information.

Alla ska också kunna få uppleva
att läsa och ta del av Sveriges kultur.

Utredningen tycker att staten ska fortsätta
att ge stöd för lättlästa nyheter
och lättlästa texter
men också ge stöd till andra tillgängliga medier.

Pengarna ska framför allt
användas till att stödja

- personer som har de största behoven
- personer med störst lässvårigheter
- personer som har en funktionsnedsättning
som är så ovanlig
så att vanliga affärer inte kan ge ut
tillgänglig information som passar dem

Utredningen delat in målgrupperna
i två grupper:

1. Primära målgrupper
2. Sekundära målgrupper

Primära målgrupper är:

- Personer med utvecklingsstörning
- Personer med andra funktionsnedsättningar som
påverkar läs-förmågan i hög grad
- Personer med demens-sjukdom

Sekundära målgrupper är:

- Personer med enklare läs- och skrivsvårigheter
- Personer som nyligen invandrat till Sverige
och som inte kan enkel svenska
- Personer som är ovana att läsa

Utredningen tycker att staten
framför allt ska ansvara
för de primära målgrupperna.

Statens pengar ska användas till
att ge de primära målgrupperna
lättlästa böcker och lättlästa nyheter
och på så sätt öka tillgängligheten
för de målgrupperna.

Flera privata företag
ger ut böcker som passar
för de sekundära målgrupperna.

Staten ska bara göra material
för de grupperna
om inte någon annan kan göra det.

**Myndigheter ska
informera tillgängligt**

Utredningen förklarar
att de statliga myndigheterna
ska informera på ett tillgängligt sätt.

Staten bör undersöka
om myndigheterna verkligen gör det.

Utredningens förslag

Statens stöd bör gå till
de primära målgrupperna.

Staten ska skapa ett kunskapscentrum
som gör

- tillgängliga nyheter
- tillgänglig samhällsinformation

- tillgängliga böcker

Staten ger stöd för lättläst genom Myndigheten för tillgängliga medier

Utredningen föreslår att staten ska sluta att ge stöd till Centrum för lättläst.

Myndigheten för tillgängliga medier ersätter Centrum för lättläst.

Myndigheten för tillgängliga medier måste dock få ett tydligare uppdrag så att de vet bättre vad de ska göra.

Stödet för lättläst ska gå till de primära målgrupperna.

Det ska bli tydligare vilka texter som är skrivna på lättläst svenska och vilka texter som är skrivna på klarspråk.

Syftet med arbetet med lättläst ska vara att:

- informera de primära målgrupperna om vad personer i Sverige behöver veta för att kunna delta i samhället
- ge alla människor tillgång till kultur (böcker, teater, bio, musik) så att människor lär sig mer om samhället
- stödja människor att utveckla sitt eget språk och sig själv

Nationellt kunskapscentrum

Statens ska stödja lättläst genom ett kunskapscentrum som drivs av Myndigheten för tillgängliga medier.

Lättläst ska betyda mer än bara texter och gälla all slags kommunikation.

Kunskapscentret ska jobba med att öka kunskapen om lättläst och att ge stöd till alla som jobbar med lättläst av olika slag.

Kunskapscentret ska skapa riktlinjer för lättläst i Sverige.

Kunskapscentret ska samarbeta med alla som jobbar med lättläst både i Sverige och i andra länder.

Centret ska samla in information om ny forskning och informera om viktig forskning om till exempel att läsa.

Centret ska skapa ett vetenskapligt råd som stöd.

Målgrupper

Kunskapscentret ska visserligen arbeta för alla som behöver lättläst men de primära målgrupperna är viktigast.

Innan centret gör en lättläst bok eller något annat material ska de undersöka att inte någon annan redan gör något liknande.

De personer som bäst behöver stöd ska också få centrets pengar och stöd.

Men andra personer får självklart också använda materialet.

Centret ska bara göra de böcker och medier som målgruppen behöver.

Men vem som helst kan förstås köpa böckerna och medierna.

Information och marknadsföring av lättläst

Kunskapscentret för lättläst ska öka kunskapen och informera om lättläst till både målgrupperna och förmedlarna.

Kunskapscentret ska skapa en databas för allt lättläst material så att allt lättläst material finns på samma ställe.

Brukarråd

Personer som använder lättläst ska få vara med och berätta om hur de använder lättläst och om idéer de har.

Utredningen föreslår därför att kunskapscentret skapar ett brukarråd.

Följa med i den tekniska utvecklingen

Samhället förändras snabbt. Det kommer hela tiden ny teknik som gör det enklare för personer med funktionsnedsättning att läsa och att kommunicera.

Kunskapscentret bör både följa med i den tekniska utvecklingen och använda den ny teknik för att göra lättläst material.

Kunskapscentret behöver också informera personer som arbetar med teknisk utveckling om att det finns människor som har behov av lättläst.

Lättläst nyhetsinformation

Kunskapscentret för lättläst ska fortsätta att ge ut tidningen 8 SIDOR.

Generaldirektören på Myndigheten för tillgängliga medier ska bestämma vem som ska vara chefredaktör för 8 SIDOR.

8 SIDOR bör mest rikta sig till personer som har ett stort behov av stöd när de läser.

Lättläst litteratur

Kunskapscentret för lättläst ska utveckla och göra tillgängliga böcker om inte någon annan i Sverige kan göra det.

Kunskapscentret ska främst göra material för vuxna inom de primära målgrupperna.

Flera privata företag ger ut böcker som passar för barn och unga.

Men centret bör även göra material för barn och unga om det behövs och om inte någon annan kan göra det.

Lättläst-tjänsten försvinner

Lättläst-tjänsten fungerar just nu precis som ett privat företag.

Men Lättläst-tjänsten har kanske lite enklare än andra att sälja böcker och utbildningar eftersom de tillhör Centrum för lättläst.

Utredningen tycker att Lättläst-tjänsten i fortsättningen ska vara en privat verksamhet och fungera på samma villkor som andra språkkonsulter.

Inte lättläst i skolan

Utredningen föreslår att Myndigheten för tillgängliga medier inte ska jobba för att det ska bli fler och bättre lättlästa böcker och lättlästa nyheter för skolorna.

Tidigare har det funnits ett krav på att skolorna ska få stöd med minst 2 miljoner kronor för lättlästa böcker och lättlästa nyheter.

Det stödet ska nu tas bort.

Lättläst samhällsinformation

Myndigheter i Sverige ska informera på ett tillgängligt sätt så att alla människor kan ta till sig samhällsinformation.

Myndigheten Handisam

bör nu undersöka mer noggrant
om myndigheterna verkligen
informerar på bra och lättläst svenska.

Tidplan och plan för att genomföra förslagen

Kunskapscentret för lättläst
kan starta den 1 januari 2015.

Hela styrelsen för Centrum för lättläst
eller delar av styrelsen
bör vara kvar
fram till dess.

Direktören för Centrum för lättläst
bör få ett jobb som chef
för kunskapscentret för lättläst.

På så sätt blir det enklare
att flytta arbetet med lättläst
från Centrum för lättläst
till Myndigheten för tillgängliga medier.

De som jobbar på Centrum för lättläst
har stöd av lagen om anställningsskydd.

De flyttar med
till Myndigheten för tillgängliga medier
utan att förändra sina anställnings-villkor.

När nu lättläst flyttar från att vara en stiftelse
till att vara en myndighet
behöver det finnas ett särskilt avtal för det.

Vad kommer förslaget att kosta?

**Hur påverkar förslaget
andra i samhället?**

Utredningens viktigaste förslag
är att verksamheten för lättläst
inom Centrum för lättläst
flyttar till Myndigheten för tillgängliga medier.

Det betyder förstås
att Myndigheten för tillgängliga medier
ska få de pengar
som Centrum för lättläst har fått förut.

Men förslaget ska inte betyda
att det blir högre kostnader för staten.

Men om de privata företagen
börjar sälja fler lättlästa böcker
och göra fler lättlästa nyhetstidningar
kan Myndigheten för tillgängliga medier
få mindre pengar.

När Myndigheten för tillgängliga medier
tar över lättläst
kommer det att kosta lite extra
för att avsluta det gamla
och bygga upp en ny organisation.

Men samtidigt finns det
pengar att spara
genom att flytta lättläst till myndigheten.

Pengarna som sparas
kan kanske istället användas till
att utveckla kunskapscentret för lättläst.

Staten har en viss summa pengar
för att stödja lättläst.

Den summan pengar ska främst

gå till de personer
som har svårast att läsa
och svårt att få tillgång till lättläst.

Utredningen tror att det kan betyda
att de privata förlagen
ger ut fler böcker
för de andra målgrupperna.

De som behöver de enklaste formerna
av lättläst (nivå 1 och 2)
ska få fler lättlästa böcker
och lättlästa nyheter.
De ska dessutom få mer stöd
att kommunicera.

De ska också få möjlighet att vara med
och bestämma mer
genom att kunskapscentret
skapar ett brukarråd.

Med ett kunskapscenter
får alla som behöver lättläst
och alla som arbetar med lättläst
ett centrum som de kan kontakta
för att få råd och hjälp om lättläst.

Bilaga 2.

**Lista över alla myndigheter
och organisationer
som har skrivit svar
på propositionen**

[LISTA]

Kulturdepartementet

Delar av ett protokoll
när regeringen hade möte
den 13 mars år 2014

De här personerna deltog vid mötet:

Statsministern Reinfeldt, ordförande

Statsråden:

- Björklund
- Bildt
- Ask
- Erlandsson
- Hägglund
- Borg
- Billström
- Adelsohn Liljeroth
- Björling
- Ohlsson
- Norman
- Attefall
- Engström
- Kristersson
- Elmsäter-Svärd
- Ullenhag
- Ek
- Lööf
- Svantesson

Regeringen beslutar att godkänna
propositionen 2013/14:134

Lättare att läsa